

Cronfa Datblygu Gynaliadwy

Adolygiad Blynyddol 2021-22

Cronfa Datblygu Gynaliadwy

Adroddiad ar gyfer y flwyddyn: I

Ebrill 2021 i 31 Mawrth 2022

Cynnwys:

Rhagair y Cadeirydd

**Aelodau Pwyllgor y
Gronfa Datblygu
Gynaliadwy 2021-22**

**Ynglŷn â Chronfa
Datblygu Gynaliadwy**

Trosolwg 2021-22

**Dangosyddion
Perfformiad a Mesurau
Allbwn**

Gwobrau Grant

Crynodebau Prosiect

RHAGAIR Y CADEIRYDD

Dros flwyddyn heriol arall eto, mae cymunedau ar draws Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog wedi parhau i greu argraff arnom a'n hysbrydoli gyda'u creadigrwydd a'u gwynwch. Er gwaethaf popeth, mae pobl a grwpiau lleol - gwirfoddolwyr yn bennaf - wedi gweithio'n ddiflino i ddatblygu a diogelu neuaddau a gwasanaethau cymunedol, maent wedi cynnal rhaglenni iechyd a lles, wedi hyrwyddo treftadaeth leol ac wedi mynd i'r afael ag effeithlonrwydd ynni a newid yn yr hinsawdd. Gyda chymorth y Gronfa Datblygu Gynaliadwy (SDF), maent wedi dwyn ymlaen a chyflawni ystod eang o brosiectau sydd gyda'i gilydd yn gwneud cyfraniad enfawr at ansawdd ein bywydau o ddydd i ddydd - gallwch ddarllen mwy amdanynt yn yr adroddiad hwn. Mae wedi bod yn fraint gweld yr holl greadigrwydd a'r ymrwymiad hwn ac mae wedi gwneud fy rôl fel Cadeirydd y Pwyllgor Cronfa Datblygu Gynaliadwy yn bleserus ac yn werth chweil. Fy niolch ac edmygedd i chi i gyd.

Ni allai'r Gronfa weithredu heb gefnogaeth benodol ei Swyddogion. Rydym yn hynod ddiolchgar i Helen Roderick a Ceri Bevan, sydd wedi gweithio'n agos gydag ymgeiswyr i gynnig pob cymorth a allant a chyfeirio at arbenigwyr ac arweiniad eraill pan fo angen. Roeddem yn drist iawn i ffarwelio â Ceri eleni, a adawodd Awdurdod y Parc Cenedlaethol ar ôl blynyddoedd lawer o wasanaeth - roedd yn uchel ei pharch ymhlith ei chydweithwyr a'i cymunedau, a dymunwn bob llwyddiant iddi yn ei rôl newydd.

Roeddem wrth ein bodd serch hynny i groesawu dau Swyddog newydd i'r Tîm Cymunedau Cynaliadwy - Barbara Anglezarke, Swyddog Cronfa Datblygu Gynaliadwy a Ben Geeson-Brown, Swyddog Cymunedau Cynaliadwy ac olynnydd Ceri. Edrychwn ymlaen at weithio gyda nhw dros y flwyddyn i ddod.

Mae diolch diffuant hefyd i'm cyd-aelodau'r Pwyllgor, y mae eu brwdfrydedd a'u hymrwymiad wedi parhau, er mai dim ond yn rhithiol y gallant weld a gweithio gyda'i gilydd. Mae eich gwybodaeth, sgiliau a phrofiad yn amhrisiadwy.

Gobeithiwn y byddwch yn mwynhau darllen am y prosiectau a gefnogir gan y Gronfa - os cewch eich ysbrydoli ganddynt a bod gennych syniadau eich hun, byddem wrth ein bodd yn clywed gennych - cysylltwch â Swyddogion y Gronfa!
sdf@beacons-mpa.gov.uk

Y Cyngorydd Michael J Jones, Cadeirydd Cronfa Datblygu Gynaliadwy

Cronfa Datblygu
Cynaliadwy

Sustainable
Development Fund

Aelodau Pwyllgor y Gronfa Datblygu Gynaliadwy 2021-22

Mae'r Pwyllgor yn cynnwys 6 Aelod o Awdurdod Parc Cenedlaethol, a 9 arbenigwr pwnc lleol sy'n darparu cymorth drwy'r Panel Cyngori ar Grantiau. Rydym yn ddiolchgar am y wybodaeth, y mewnwelediad a'r ymrwymiad y mae holl aelodau'r Pwyllgor yn eu cynnig.

Awdurdod Parc Cenedlaethol	Panel Cyngori ar Grantiau
Y Cyngorydd Michael J Jones Cadeirydd Cronfa Datblygu Gynaliadwy	Mike Wright Y Grŵp Siarter
Y Cyngorydd Malcolm Colbran Cyngor Bwrdeistrefol Sirol Merthyr Tudful	Y Cyngorydd Bernard Watkins Cyngor Cymuned Maescar
Chris Coppock Llywodraeth Cymru	Sarah Coakham Cyfoeth Naturiol Cymru
Aled Edwards Llywodraeth Cymru	Abi McCullough Ymddiriedolaeth Archeolegol Clwyd Powys
Y Cyngorydd Edwin Roderick Cyngor Sir Powys	Andrew Brenin Cofiadur Adar Brycheiniog
Y Cyngorydd Ann Webb Cyngorydd Sir Fynwy	Chris Walsh Cyngor Tref Aberhonddu
	David Jones Undeb Amaethwyr Cymru
	Y Cyngorydd Richard Dixon Cyngor Cymuned Llanelli
	Margaret Underwood Sector Gwirfoddol

Ynglŷn â Cronfa Datblygu Gynaliadwy

Sefydlwyd y Gronfa i gefnogi gweithgareddau sy'n ein helpu i gyflawni ffordd fwy cynaliadwy o fyw mewn cefn gwlad o harddwch naturiol ac amrywiaeth gwych. Mae prosiectau y dyfernir grantiau iddynt yn gweithio i ddarparu buddion sy'n cysylltu materion cymdeithasol/diwylliannol, amgylcheddol ac economaidd. Gobeithio y byddant yn arwain at bobl yn newid y ffyrdd y maent yn ymddwyn - gall hyd yn oed newidiadau bach helpu.

Mae prosiectau Cronfa Datblygu Gynaliadwy llwyddiannus hefyd yn:

- dangos bod ganddynt gefnogaeth gymunedol i
- helpu i gyflawni blaenoriaethau Cynllun Rheolaeth y Parc Cenedlaethol, Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol Llywodraeth Cymru, a strategaethau lleol a chenedlaethol eraill.
- Maent yn dod â sefydliadau ynghyd mewn partneriaeth i wneud gwahaniaeth cadarnhaol o ran
- trin y Gymraeg a'r Saesneg ar y sail eu bod yn gyfartal wrth ddelio â'r cyhoedd.

Talwyd £134,138 i 29 o brosiectau yn 2021-22. Aeth £6,729 (5%) o'r arian yma i Brosiect Gwirfoddolwyr Cadwraeth Bele dan arweiniad Awdurdod Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog.

Rheolir y Gronfa gan Dîm Datblygu Cynaliadwy Awdurdod y Parc. Mae ceisiadau yn cael eu hystyried ar y cyd gan gyfarfod o'r Panel Cyngori ar Grantiau, sy'n cynnwys aelodau'r gymuned ac Aelodau'r Pwyllgor Cronfa Datblygu Gynaliadwy. Mae'r Panel Cyngori ar Grantiau yn pleidleisio i ddechrau ar geisiadau a gwneir penderfyniadau terfynol gan chwe Aelod yr Awdurdod.

Trosolwg 2021-22

Mewn cyfnod heriol, mae'r grwpiau, y cymunedau a'r unigolion sy'n cyflwyno eu prosiectau a gefnogir gan y Gronfa Datblygu Gynaliadwy yn parhau i godi'r ysbryd!

Er gwaethaf popeth, maent yn parhau i feddwl yn gyntaf am yr hyn a fydd yn gwella ansawdd bywyd eu cymunedau ac yn cefnogi adferiad byd natur. Mae llawer o brosiectau'n cael eu rheoli gan wirfoddolwyr di-dâl brwdfrydig a medrus sy'n rhoi amser sylweddol i wneud i bethau ddigwydd - gan oresgyn pob math o rwystrau. Maent yn ysbrydoliaeth ac yn donig, ac rydym yn ddiolchgar iawn iddynt!

Parhaodd eleni i gael eu heffeithio gan y pandemig parhaus, ac roedd cymunedau a oedd yn dod o'r cyfnod clo yn dal i benderfynu beth oedd yn bosibl. Mae dyraniadau grant a gwariant yn adlewyrchu'r sefyllfa ansicr hon. Fodd bynnag, parhaodd y cyflwyno a'r creadigrwydd, ac roedd yn wych gweld prosiectau a gefnogwyd dros nifer o flynyddoedd yn dod i ben yn llwyddiannus:

Llwyddodd Prosiect Gwirfoddolwyr Cadwraeth Bele i ddal Bele ar ffilm yn gwneud yn dda yn y Parc Cenedlaethol!

Mae ymchwil thesis myfyriwr PhD Rebecca Clarke i fanteision gweithgaredd awyr agored i ddiodefwyr strôc ifanc bron wedi'i gwblhau - gallwch ddarllen y sylwadau cadarnhaol a theimladwy gan gyfranogwyr isod.

Mae'r Ymddiriedolaeth Ffermio Cadwraeth wedi gwneud cynnydd o ran sicrhau tir ar gyfer tyfu llawer o fwyd ar raddfa fach yn y Parc Cenedlaethol ac o'i amgylch.

Mae Menter Cadwraeth Natur Cymru wedi parhau i wneud cysylltiadau anhygoel gyda'r gymuned ac wedi ymgymryd â gwaith adfer natur gwerthfawr yn Nyffryn Aman.

Roedd hefyd yn gyffrous gweld llawer o brosiectau newydd yn dod drwodd - darllenwch ymlaen i ddarganfod mwy!

Dangosyddion Perfformiad a Mesurau Allbwn

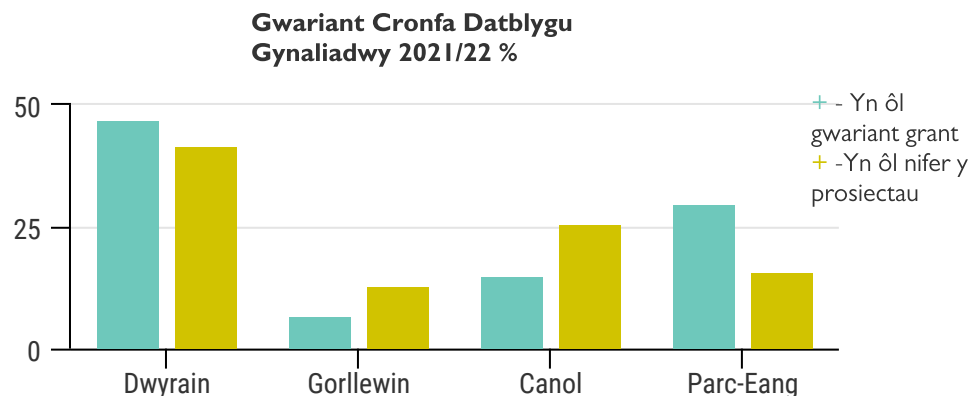
Mis Ebrill 2021 – Mis Mawrth 2022

Dangosyddion Perfformiad	Mis Ebrill 2021 – Mis Mawrth 2022
% y penderfyniadau ar geisiadau wedi'u cwblhau a rhoddwyd gwybod i'r ymgeisydd ar amser – targed yw 95% cyn pen 14 diwrnod i'r Panel ystyried ceisiadau dros £2,000	100% o'r holl geisiadau (llai a thros £1 mil) yn cael gwybod cyn pen 14 diwrnod i'r Panel.
O dan £1,000 – 28 diwrnod o dderbyn y cais wedi'i gwblhau.	100%
Nifer y swyddi a grëwyd ac a ddiogelwyd (llawn amser neu ran amser gan gynnwys swyddi dros dro a swyddi parhaol)	14
Oriau gwirfoddolwyr	13962 awr

Mesurau Allbwn	Mis Ebrill 2021 - Mis Mawrth 2022
Cyllid wedi'i ddenu o ffynonellau eraill	Cymhareb 1: 2.3 (ar grantiau a dalwyd)
Gwerth mewn nwyddau a rhoddion gwirfoddolwyr	£198,272
Cymhareb arian gyfatebol Cyhoeddus: Preifat	1:2.6
Nifer y prosiectau sy'n cefnogi dwy neu fwy o egwyddorion allweddol datblygu cynaliadwy fel y nodir yn y canllawiau gweithredol	100%

Mae'r prosiectau a gefnogwyd yn 2021-22 wedi darparu cyfleoedd gwirfoddoli o fwy na 13,962 o oriau, sy'n cynrychioli cyfraniad sylweddol i fywyd ar draws y Parc Cenedlaethol.

Yn ôl ardal o fewn Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog roedd y gwariant fel a ganlyn:

Prosiect Gwirfoddolwyr Cadwraeth Bele – APCBB	£6,729
Strôc mewn Oedolion Ifanc – Prifysgol Metropolitan Manceinion	£18,552
Ymddiriedolaeth Ffermio Cadwraeth – Tir ac Entrepreneuriaid	£9,359
Ymddiriedolaeth Fathom	£6,250
Rhandiroedd Cwmdu	£747
Sefydliad Corfforedig Elusennol Rhaeadrau	£3,120
Coleg y Mynyddoedd Duon	£4,917
Brecon Buzz	£5,000
Gŵyl Newid yn yr Hinsawdd Aberhonddu	£3,677
Clwb Ffermwyr Ifanc Brycheiniog – Cadair yr Eisteddfod	£1,600
Straeon Aberhonddu	£1,250
Menter Cadwraeth Natur Cymru	£3,229
Bale Gŵyl Aberhonddu	£10,400
Becws Pobl	£1,941
Gwasanaethu Cychod ar Gamlas Mynwy ac Aberhonddu	£3,000 (2020-21)
Grŵp Coetir Llangatwg	£5,694
Tîm Prentisiaeth BigPit	£11,281
Ymddiriedolaeth Camlesi ac Afonydd – Mynediad i Bawb Glanfa Goetre	£11,100

Effeithlonrwydd Ynni mewn Adeiladau Cymunedol

Treftadaeth Adeiledig

Asiantaeth Ynni Hafren Gwy a'r Cymoedd Gwyrdd – Archwiliadau Ynni	£7,500	Clwb Rygbi Aberhonddu	£5,000
Eglwys Sant Catwg, Llangatwg	£1,013	Siop Evans & Wilkins, Aberhonddu	£2,000
Neuadd Bentref Glangrwyney	£2,000	Dehongliad Treftadaeth Ystradgynlais	£850
Neuadd Clarence, Crucywel	£3,740	Llyfryn Eglwysi Hynod Ger Y Gelli Gandryll	£508
Siop Llangors	£3,000	Bull's Head, Aberhonddu	£2,841
Canolfan Ieuenctid a Chymuned Llangors	£840		

Crynodeb Prosiect

1) Prosiect Gwirfoddolwyr Cadwraeth Bele'r Coed - Awdurdod Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog Cyfanswm Grant Cronfa Datblygu Gynaliadwy £24,251 dros 4 blynedd

Taliad Grant a wnaed yn 2021-22: £6,729

Mae'r prosiect cadwraeth gydweithredol hwn bellach yn ei bedwaredd flwyddyn. Galluogodd dyfarniad grant pellach ym mis Tachwedd 2021 fwy o orchudd camera i'r gorllewin o'r Parc Cenedlaethol - o fewn coedwig Glasfynydd a blociau coedwigaeth lai a reolir gan Cyfoeth Naturiol Cymru. Ychwanegodd camerâu a chuddfannau cludadwy werth pellach, gan alluogi gwirfoddolwyr i gynnwys meysydd eraill - gan gynyddu cofnod bywyd gwyllt a gwella ymgysylltiad â byd natur.

Yn dilyn y gwaith ychwanegol hwn, cafodd Bele'r Coed eu recordio ar gamera am y tro cyntaf ar 3 achlysur gwahanol ym mis Ebrill a mis Mai 2022! Roedd y trapiau camera hefyd yn dal delweddau o Ddyfrgi, Ysgyfarnog, Hyddod, Ewigog a Gwalch Glas benywaidd, creaduriaid annialadwy yn eu rhinwedd eu hunain. Er bod cydweithredu â Gwasanaeth Cyffuriau ac Alcohol Gwent wedi lleihau dros dro oherwydd ailstrwythuro staff, mae gweithio mewn partneriaeth â Phrifysgol y Drindod Dewi Sant wedi ffynnu, gyda llawer o fyfyrwyr gwirfoddol yn cael profiad gwerthfawr mewn cadwraeth a chofnodi bywyd gwyllt, a rhai myfyrwyr yn defnyddio'r prosiect yn eu traethodau ymchwil. Rhoddir gwybod i'r Gwasanaeth Gwybodaeth am Fioamrywiaeth am bob achos a welir ac mae cydweithio ag Ymddiriedolaeth Bywyd Gwyllt Vincent yn parhau.

Mae'r prosiect hwn yn cefnogi'r Nodau Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol a ganlyn:

Cymru Gydnerth

Cymru Iachach

Cymru o gymunedau cydlynus

2) Strôc ymhlith Oedolion Ifanc - Prifysgol Metropolitan Manceinion Cyfanswm Grant Cronfa Datblygu Gynaliadwy o £46,546 dros 4 blynedd -

Taliad Grant yn 2021-22: £18,552

Strôc yw prif achos anabledd difrifol oedolion yn y DU. Mae'r Gymdeithas Strôc yn adrodd bod tua 150,000 o bobl bob blwyddyn yn cael strôc ac mae un o bob pedwar o'r rhain o dan 65 oed. Nid yw'r rhan fwyaf o oedolion ifanc sy'n cael strôc yn gallu cwblhau gweithgareddau bywyd bob dydd, cymryd rhan mewn gweithgareddau cymdeithasol neu weithgareddau yn yr awyr agored, gan arwain at fwy o amser dan do, diffyg annibyniaeth, ynysu cymdeithasol ac iselder.

Mae'r prosiect ymchwil PhD gyda Phrifysgol Metropolitan Manceinion bellach wedi dod i ben yn ei bedwaredd flwyddyn a'r flwyddyn olaf. Mae'r fyfyrwraig Rebecca Clarke wedi ymchwilio i fath newydd o adsefydlu strôc sy'n defnyddio'r effaith gadarnhaol y mae amgylcheddau awyr agored naturiol yn ei chael ar iechyd a lles. Ar adeg ysgrifennu'r adroddiad hwn, mae'n dal i gwblhau ei thesis, gyda chynlluniau i gyhoeddi nifer o bapurau ymchwil eraill o ganlyniad i'r prosiect hwn hefyd.

Mae canfyddiadau cychwynnol Ms Clarke wedi dangos bod "goroeswyr strôc sy'n ymarfer mewn amgylcheddau awyr agored naturiol yn dangos cynnydd mewn paramedrau perfformiad cerdded (e.e., cyflymder cerdded, effeithlonrwydd cerdded, gostyngiad mewn gwariant ynni a biomecaneg) a gellir gwella ansawdd bywyd ar ôl cymryd rhan mewn rhaglen adsefydlu cerdded awyr agored deg wythnos, gyda mwy o le ar gyfer ymchwil yn y dyfodol."

Er gwaethaf effeithiau Covid a chyfnodau clo gwahanol drwy gydol y prosiect, roedd manteision defnyddio canolfan awyr agored leol (canolfan addysg awyr agored Gilwern) yn hynod fuddiol. Mae Ms Clarke yn disgrifio effeithiau hirhoedlog y prosiect: "Yn dilyn ymlaen o'r prosiect ymchwil hwn, rwy'n gobeithio meithrin mwy o berthnasoedd gwaith gyda darparwyr awyr agored sydd â'r gallu i redeg y model hwn o raglen adsefydlu. Mae hyn er mwyn cynyddu cyfleoedd a hygyrchedd i oroseswyr strôc ifanc sy'n dymuno cymryd rhan mewn gweithgaredd corfforol awyr agored. Mae hefyd yn bwysig amlygu a hyrwyddo effaith amgylcheddau naturiol ar iechyd corfforol a meddyliol goroeswyr strôc ifanc i ddarparwyr gofal iechyd a chlinigwyr. Gellid gwneud hyn drwy adroddiadau ysgrifenedig ac ymchwil gyhoeddus, yr wyf yn gweithio arno ar hyn o bryd i'w gyflawni."

Rhoddodd y rhai a gymerodd ran yn y rhaglen adborth defnyddiol a chadarnhaol:

P1: Roedd gallu cymryd rhan yn y prosiect ymchwil cerdded yn gyfle pleserus, gwerth chweil ac yn brofiad a oedd yn cael ei werthfawrogi'n fawr ar ôl dioddef strôc ym mis Ionawr 2020 gyda gwendid i fy mreichiau a choesau chwith ac roedd y cyfnod adfer yn cyd-daro â'r pandemig coronafeirws. Felly ni wnaeth hyn fy ngalluogi i dderbyn y cwrs arferol disgwyliedig ac arfaethedig o adsefydlu ffisiotherapi ar ôl strôc. Roedd gallu cymryd rhan yn y prosiect ymchwil felly wedi rhoi cwrs adsefydlu amgen i mi gyda'r profiad a'r arweiniad o gerdded yn yr awyr agored a'r rhaglen o ymarferion yn y cartref.

P2: Yn fy marn i, roedd y ganolfan a ddewiswyd ar gyfer yr astudiaeth yng nghanolfan addysg awyr agored Gilwern yn lleoliad priodol a delfrydol. Gan ei fod mor agos at Barc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog a dyffryn Gwy, darparodd ddigonedd o lwybrau cerdded a thirweddau/graddiannau amrywiol i ail-gyfarwyddo goroeswyr strôc gydag amodau amrywiol ar gyfer cerdded ac ail-brofi galluedd cydbwysedd ac ailsefydlu hyder cerdded yn gyflym.

P3: Yn gyffredinol, roedd gallu cymryd rhan yn y prosiect ymchwil awyr agored wedi rhoi cyfle unigryw i mi dderbyn adsefydlu wedi'i fonitro a'i asesu y tu allan i leoliad gofal iechyd arferol ysbty neu glinig ac mae wedi cynorthwyo'n sylweddol i wella a chynnal fy lles cyffredinol gan gynnwys fy lles meddyliol a oedd wedi methu yn fy adsefydlu ar ôl strôc.

P4: Mae'r math hwn o astudiaeth, yn yr awyr agored yng nghefn gwlad hardd, yn hybu ymwybyddiaeth, nid yn unig ohonom ni'n hunain ond o eraill ac o natur. Mae'n deffro rhan o'r ymennydd, i ddweud, "hei, nid yw popeth yn cael ei gollu, mae hwn yn rhwystr mawr yn eich bywyd, ond beth am EDRYCH o dy gwmpas, yn bendant nid ydych ar eich pen eich hun "

P5: A gaf i ddiolch yn gyntaf i chi a phawb sy'n ymwneud â Chanolfan Addysg Awyr Agored Gilwern a phrosiect Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog am y profiad cadarnhaol a gefais yn fy ymdrechion i wella o effeithiau'r Strôc a gefais ym mis Mawrth 2021.

Mae'r prosiect hwn yn cefnogi Nodau Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol a ganlyn:

Cymru Gydnerth
Cymru Iachach
Cymru o gymunedau cydlynus
Cymru sy'n Fwy Cyfartal

3) Tir ac Entrepreneuriaid - Ymddiriedolaeth Ffermio Cadwraeth Cyfanswm Grant Cronfa Datblygu Gynaliadwy o £15,264 dros ddwy flynedd - taliad grant yn 2021-22: £9,359

Cwblhaodd y prosiect ffermio cynaliadwy hwn ei waith terfynol a ariannwyd gan y Gronfa Datblygu Gynaliadwy ym mis Mawrth 2022. Gan weithio gyda rhanddeiliaid, gweledigaeth gyffredinol y prosiect yw bod traean o'r bwyd a fwyteir yn ardal PCBB yn cael ei dyfu'n lleol. Mae diddordeb cynyddol mewn cadwyni cyflenwi bwyd lleol, byrrach - gan leihau effaith allyriadau cludiant a darparu swyddi a chyfleoedd lleol. Mae'r Ymddiriedolaeth yn credu y gallai 1200 erw sy'n cael eu ffermio ar raddfa fach gan ddefnyddio technegau ffermio adfywiol gyflenwi ffrwythau a llysiau tymhorol ar gyfer pob un o'r 56,000 o gartrefi yn Sir Fynwy a Bannau Brycheiniog. Gall plot maint cae pêl-droed gynhyrchu digon ar gyfer 80 o deuluoedd.

Roedd nodau'r prosiect ar y dechrau'n cynnwys:

- recriwtio entrepreneuriaid ffermio newydd
- yn gweithio gyda ffermwyr ar draws y rhanbarth i sicrhau bod tir ar gael i entrepreneuriaid ffermio newydd nad oes ganddynt dir.
- Maent yn gweithio i sicrhau cyllid buddsoddi cyhoeddus a phreifat ar gyfer mentrau newydd.
- Maent yn hyrwyddo sgiliau mewn dulliau ffermio bach cynhyrchiant uchel cynaliadwy, gan ddechrau gydag adnoddau ar-lein a chymorth gan gymheiriaid.

Y gobaith yw y bydd y 10 mlynedd nesaf yn gweld:

- siopau lleol a gwerthiannau ar-lein lleol fel y norm - man galw cyntaf ar gyfer cynnyrch sydd wedi'i dyfu'n lleol.
- Cynhyrchwyr yn gwerthu'n uniongyrchol - mwy o ymgysylltu â chwmeriaid ac elw fferm.
- Ffermydd teuluol yn ddiogel ac yn cael eu cefnogi gan eu cymunedau lleol.
- Cymunedau yn PCBB yn gallu bwydo eu hunain yn well a pharhau
- i ffermio ecolegol gwydn fel y norm - gwella carbon, adfer bioamrywiaeth, atal llifogydd
- dosbarthu bwyd lleol - cynhyrchwyr yn cael mynediad cynaliadwy at farchnadoedd lleol.

Mae canlyniadau a gweithgareddau hyd yma yn cynnwys:

- 1) Creu Gwasanaeth Tir: cofrestrwyd hwn fel Cymdeithas Budd Cymunedol 'Ein Bwyd 1200' - Cartref - Ein Bwyd 1200 ym mis Ionawr 2022.
- 2) Hyrwyddo gwybodaeth am dulliau ffermio bach cynaliadwy cynhyrchiant uchel: lanswyd gwefan yn dangos sut i ddechrau fferm o'r fath ym mis Tachwedd 2020. Mae hyn, ynghyd â datblygu sgwrs ar-lein (digwyddiadau rheolaidd i drafod materion perthnasol) yn helpu i godi ymwybyddiaeth llunwyr polisi, darpar dyfwr, a thrigolion am y math hwn o ffermio a sut y gallai weithio yn ein rhanbarth. Mae strategaeth gyfathrebu ar gyfer cynulleidfa ehangach yn barod ar gyfer cam nesaf y prosiect hefyd wedi'i llunio.
- 3) Recriwtio Entrepreneuriaid Ffermio: gwnaed cysylltiadau â sefydliadau sy'n cynrychioli tyfwyr (Coleg y Mynyddoedd Duon, Cynghrair y Gweithwyr Tir, Cymdeithas y Pridd, Tyfu Cymru ac eraill), yn barod ar gyfer paru posibl â thir pan fydd ar gael a chefnogi tyfwyr newydd wrth iddynt ddechrau.
- 4) Datblygu strategaeth ariannu: gosodwyd blociau adeiladu i gynnal cronfa newydd gyda'r Sefydliad Cymunedol unwaith y bydd cyllid wedi'i nodi.
- 5) Datblygu grŵp cynghori rhanddeiliaid: cynhaliwyd digwyddiadau ar-lein rheolaidd i nodi'r rheini yn y rhanbarth sydd â diddordeb helpu i lywio ymdrechion i ailadeiladu'r economi bwyd lleol. Dewisodd grŵp craidd ei hun i ddod yn fwrdd cyfarwyddwyr cyntaf y gymdeithas budd cymunedol newydd, Ein Bwyd 1200.

Fodd bynnag, wynebodd yr Ymddiriedolaeth heriau. Rhagwelwyd y byddai'r gwasanaeth tir yn deillio o'r profiad o dreialu ar y ddaear o baru tir a thyfwyr, ond ni ddaeth unrhyw dirfeddianwyr ymlaen. Yn lle hynny, defnyddiwyd dulliau eraill gan gynnwys cyfres o gyfarfodydd gyda rhanddeiliaid i nodi ac ymgysylltu â'r rhai â phrofiad perthnasol yn y rhanbarth. Heb y tir, ni allai'r Ymddiriedolaeth hwyluso datblygiad unrhyw fentrau newydd cyn diwedd y cyfnod a gefnogir gan y Gronfa Datblygu Gynaliadwy. Yn ffodus, arweiniodd galwad pellach am dir ym mis Mai 2022 at 21 o gynigion, ac mae 8 ohonynt yn mynd rhagddynt yn dilyn asesiad.

Mae tyfwyr posibl sydd â diddordeb mewn tir yn frwdfrydig:

"Mae'r fenter hon yn swnio'n gyffrous iawn ac rwy'n siŵr y bydd galw mawr gan ddarpar dyfwr adfywiol fel fi. Diolch."

"Mae'r hyn rydych chi'n ei wneud yn swnio'n wych, diolch."

"Diolch yn fawr am bopeth rydych chi'n ei wneud, mae'n wirioneddol fendigedig, pŵer i chi, Ein Bwyd 1200 erw a phob un ohonom ni'n dyfwr!"

"Mae hon yn fenter ardderchog ac rwy'n gyffrous iawn fy mod wedi dod ar ei thraws! Diolch".

Mae'r prosiect hwn yn cefnogi'r Nodau Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol a ganlyn:

Cymru Gydnherth	Cymru Lewyrchus
Cymru Iachach	Cymru sy'n Gyfrifol ar lefel fydeang

4) Grant Cronfa Datblygu Gynaliadwy Ymddiriedolaeth Fathom £6,250

Wedi'i sefydlu yn 2020, mae athroniaeth Ymddiriedolaeth Fathom wedi'i ymgorffori yn y cysylltiadau lles a wneir pan fydd pobl yn dod ar draws harddwch natur a chrefftau traddodiadol, ac maent yn frwd dros greu ffyrdd i eraill brofi hyn drostynt eu hunain. Mae'r Ymddiriedolaeth yn gweithio i adeiladu rhwydwaith o gymunedau addysgol a therapiwtig i helpu pobl sy'n dioddef o straen, blinder, a chyflyrau corfforol a seicolegol i ddysgu byw'n dda a chreu adnewyddiad cymdeithasol, economaidd ac ysbrydol.

Bu i grant y Gronfa Datblygu Gynaliadwy hon helpu i ddarparu dwy raglen weithgaredd gyda thua 20 o bobl yn cymryd rhan wedi'u cyfeirio gan eu meddygon teulu, tîm iechyd meddwl, neu Mind. Daeth yr unigolion â chefnidir o sgitsoffrenia, iselder, gorbryder, anhwylder affeithiol deubegwn, cam-drin sylweddau, anorecsia a thrais domestig. Roedd y rhaglen yn cynnwys 40 o oriau cyswllt un diwrnod yr wythnos am wyth wythnos, ac roedd yn cynnwys sesiynau gwaith coed gwyrdd, gwehydda helygen, garddwriaeth therapiwtig, ymarferion corff ac anadlu. Arweiniwyd y sesiynau gan dri gwneuthurwr lleol gyda therapydd galwedigaethol ac ymchwilydd ethnograffig sefydledig, yn ogystal â thîm o bedwar gwirfoddolwr lleol a gynorthwyodd gyda lletygarwch.

Roedd yn galonogol i sylfaenydd yr Ymddiriedolaeth William Beharrell weld y canlyniadau 'roedd canlyniadau'r cynllun peilot chwe mis yn cynnwys elw cymdeithasol o £4.80 am bob £1 a fuddsoddwyd. Gwellodd iechyd a lles unigol i bawb ar gyfartaledd o 40-50% ac mae'r rhan fwyaf o'r rhai a gymerodd ran wedi gofyn i gael cadw cysylltiad, gyda chwech ohonynt yn mynychu grŵp garddio wythnosol a phedwar arall yn sefydlu clwb miniogi offer. Bydd eraill yn helpu i redeg caffi crefftwyr wythnosol gyda Siop Lyfrau a Chaffi 'The Hours' yn Ysgubor Ddegwm, Eglwys Gadeiriol Aberhonddu."

Bydd y camau nesaf yn cynnwys sefydlu canolfan ar gyfer gofal iechyd yn seiliedig ar natur gyda phedwar cwrs wyth wythnos y flwyddyn, yn ymestyn i grwpiau sy'n cefnogi adferiad canser ac adferiad trawma. Mae Bwrdd Iechyd Addysgu Powys hefyd wedi gofyn i'r Ymddiriedolaeth ddarparu cyrsiau i deuluoedd sydd wedi cael profedigaeth oherwydd hunanladdiad.

Mae'r prosiect hwn yn cefnogi'r Nodau Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol a ganlyn:

Cymru Gydnerth	Cymru Lewyrchus
Cymru Iachach	Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang

5) Grant Cronfa Datblygu Gynaliadwy Cymdeithas Rhandiroedd Cwmdu a'r Cylch o £747

Gyda chefnogaeth Cronfa Datblygu Gynaliadwy, mae'r Gymdeithas wedi darparu cyflenwad dŵr i safle rhandiroedd y pentref, gan gysylltu â ffynnon leol. Mae wedi bod yn weithrediad cymhleth a llafurus, yn cynnwys gosod pibell o dan y ffordd ym mhen uchaf y safle, yna i lawr ar draws cae i'r lleiniau eu hunain - gan gysylltu â Phriffyrdd Cyngor Sir Powys ac Ymgymeriad Dŵr Cwmdu drwy'r amser. Chwec o gynwysyddion dŵr 1,000 litr gyda thwmffedi casglu glaw bellach yn dapiau porthiant disgyrchiant wedi'u dosbarthu ledled y safle.

Yn flaenorol, roedd yn rhaid i ddeiliaid rhandiroedd gludo neu wthio cynwysyddion dŵr i fyny i feithrin planhigion sy'n tyfu. 'Bydd cael cyflenwad yn llythrennol ar dap yn trawsnewid ein bywydau!' meddai Patience Rowden, Ysgrifenydd y Gymdeithas. 'Mae cymryd llain nawr yn opsiwn llawer mwy deniadol i bobl o bob gallu.'

Mae'r prosiect hwn yn cefnogi'r Nodau Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol a ganlyn:

Cymru Gydnerth

Cymru Iachach

Cymru o gymunedau cydlynus

6) Sefydliad Corfforedig Elusennol Bro'r Sgydau Cymru (WCC CIO) Grant cronfa datblygu cynaliadwy o £3,120

Wedi'i sefydlu ym mis Chwefror 2021, nod Bro'r Sgydau a arweinir gan y gymuned yw dod o hyd i ffyrdd cadarnhaol o reoli a sicrhau budd cymunedol o'r amcangyfrif o 300,000 o ymwelwyr blynyddol i Ardal y Sgydau sy'n boblogaidd iawn. Bydd y grŵp yn gweithio i gyflawni ystod o gamau gweithredu y cytunwyd arnynt o ganlyniad i ymgynghori helaeth, a nodir mewn Cynllun Busnes a ddatblygwyd gyda chymorth Asiantaeth Ynni Hafren Gwy.

Cafodd gweithgareddau eu cwtsogi'n ddifrifol gan gyfnodau clo Covid ac maent ar gam cynnar. Mae grant y Gronfa Datblygu Gynaliadwy wedi galluogi cymorth mentora pellach gan Hafren Gwy.

Mae'r prosiect hwn yn cefnogi'r Nodau Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol a ganlyn:

Cymru
Gydnerth

Cymru Iewyrchus

Cymru o
gymunedau
cydlynus

Cymru â diwylliant
bywiog lle mae'r
Gymraeg yn ffynnu

7) Grant cronfa datblygu gynaliadwy Coleg y Mynyddoedd Duon o £4,917

Nod y Coleg yw grymuso dysgwyr o bob oed a chefnidir i ddod yn asiantau newid wrth i effeithiau chwalfa hinsawdd gynyddu. Mae ei ddatblygiad wedi cael ei gefnogi gan Awdurdod Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog ochr yn ochr â llawer o gyllidwyr lleol a chenedlaethol eraill.

Ar ôl derbyn cefnogaeth gan Gronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol yn 2019 i ddatblygu a lansio rhaglen hyfforddiant galwedigaethol cychwynnol, roedd y cyrsiau i fod i gael eu lansio ym mis Medi 2020 ond cawsant eu gohirio oherwydd effaith y pandemig. Cynhaliwyd y sesiynau hyfforddi cyntaf ym mis Medi 2021, gyda chefnogaeth gan grant Cronfa Datblygu Gynaliadwy a helpodd i dalu costau ar gyfer offer ychwanegol, Cyfarpar Gwarchod Personol a hyfforddiant llif gadwyn o ganlyniad i gynnydd a groesewir yn niferoedd y myfyrwyr.

Dywedodd y Prif Weithredwr Ben Rawlence, “roedd y grant o gymorth i ni ddarparu ein cyrsiau agoriadol, yn enwedig y deunyddiau a’r offer sydd eu hangen i ddarparu hyfforddiant o safon. Mae’r flwyddyn addysgu bellach yn tynnu at ei therfyn ac rydym wedi cael cyfraddau cadw uwch na’r disgwyl. Mae effaith yr addysgu a’r sylwadau gan y myfyrwyr wedi bod yn gadarnhaol iawn ac ar lafar gwlad wedi lledaenu i’r fath raddau fel ein bod eleni yn disgwyl y bydd gormod o geisiadau unwaith eto.”

Mae’r prosiect hwn yn cefnogi’r Nodau Llesiant Cenedlaethau’r Dyfodol a ganlyn:

Cymru Gydnerth	Cymru Lewyrchus
Cymru Fwy Cyfartal	Cymru Iachach

8) Buzz Brecon Grant cronfa datblygu gynaliadwy o £5,000

Sefydlwyd Brecon Buzz gan fusnesau annibynnol lleol ym mis Ionawr 2021. Mae'r grŵp yn gweithio mewn partneriaeth i gynnal mentrau a phrosiectau sy'n arddangos yr hyn sydd gan Aberhonddu i'w gynnig, gan annog trigolion ac ymwelwyr i fwynhau'r dref yn fwy. Mae nifer yr ymwelwyr wedi cynyddu'n sylweddol ers y pandemig, ond mae cynaliadwyedd yn dibynnu ar ymweliadau dychwelyd, arosiadau hirach a hybu gwariant ar fusnesau lleol. Amlygodd adborth gan aelodau'r cyhoedd a pherchnogion busnes yr hen arwyddion, di-raen, annigonol a diffyg gwybodaeth gydynol, felly roedd grant y Gronfa Datblygu Gynaliadwy yn cefnogi adolygiad cynhwysfawr o hyn.

Roedd yr adroddiad a ddeilliiodd o hynny, a oedd ag ymgysylltiad da ar draws y dref, yn sail i gais llwyddiannus am grant pellach gan Gyngor Sir Powys i'r Gronfa Pethau Pwysig, gan ddod â £48,000 i alluogi gweithredu llawer o gynigion yr adolygiad erbyn mis Mawrth 2023. Mae Brecon Buzz hefyd wedi derbyn grant gan PAVO i gefnogi'r prosiect trwy'r Gronfa Menter Ardal Leol ar gyfer datblygu twristiaeth.

Mae partneriaid ac aelodau Buzz yn argyhoeddedig y bydd y gwaith yn cael effaith sylweddol ar y dref, ei hymwelwyr a'i busnesau. Dywedodd Fiona Williams, Clerc Cyngor Tref Aberhonddu, "mae'r prosiect arwyddion wedi bod, ac yn parhau i fod, yn gydweithrediad llwyddiannus dan arweiniad Brecon Buzz a gyda chefnogaeth gan y Cyngor Tref, i gyflawni gwelliannau i'r arwyddion a'r negeseuon ledled Aberhonddu. Mae'r adroddiad manwl a gomisiynwyd wedi darparu sylfaen wybodaeth y mae grant sylweddol pellach wedi'i sicrhau i gyflawni'r gweledigaethau a'r anghenion a nodwyd yn yr adroddiad, felly mae'r cyllid cychwynnol wedi bod yn amhrisiadwy."

Ychwanegodd Leigh Hendra, Cyfarwyddwr Brecon Buzz a pherchennog Siop Lyfrau a Chaffi 'The Hours' "Roedd y pandemig byd-eang yn ergyd farwol i lawer o fusnesau, sefydliadau a darparwyr gwasanaethau sydd eisoes yn ceisio cynnal cydbwysedd â chaledi economaidd y dirwedd ar ôl-Brexit. Bydd adferiad yn hir a chaled. Mae trefi a chyrchfannau twristiaid dan fwy o bwysau nag erioed o'r blaen i ychwanegu at a chyfoethogi eu hamgylchedd i sicrhau eu bod yn parhau i fod yn lleoedd deniadol, hyfyw a chynaliadwy i fyw, gweithio a chwarae ynddynt Mae'r Gronfa Datblygu Gynaliadwy wedi bod yn achubiaeth i sicrhau y gall Aberhonddu barhau i ddatblygu ac addasu i wasanaethu ei drigolion, ymwelwyr a busnesau."

Mae'r prosiect hwn yn cefnogi'r Nodau Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol a ganlyn:

50 off - A5 Static Cling Stickers

Win a meal and drinks for two at the Brecon Tap

Canol y Dref Town Centre

Are you going in the right direction? Tell us
Take part in our online survey on road signage and visitor information and you could win!

Survey closes 31st December 2021

Scan this code or go to www.tb.breconsurvey

Brecon Buzz

Cronfa Datblygu Cynaliadwy
Sustainable Development Fund

© Brecon Buzz 2021. All rights reserved. Brecon Buzz is a registered charity. Brecon Buzz is a member of the Sustainable Development Fund. Brecon Buzz is a member of the Sustainable Development Fund.

Cymru Gydnerth	Cymru Lewyrchus
Cymru sy'n Fwy Cyfartal	Cymru Iachach

9) Grant Cronfa Datblygu Gynaliadwy Gŵyl Newid yn yr Hinsawdd Aberhonddu o £3,677

Cynhaliwyd Cynhadledd Newid yn yr Hinsawdd y Cenedloedd Unedig rhif 26, y cyfeirir ati'n gyffredin fel COP26, yng Nglasgow rhwng 31 Hydref a 13 Tachwedd 2021.

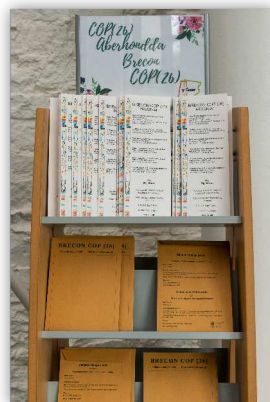
Ar yr un pryd, cynhaliodd grŵp o artistiaid lleol COP26 Aberhonddu cyfochrog. Daethpwyd â grwpiau, sefydliadau ac unigolion ynghyd mewn amrywiaeth o weithgareddau i archwilio ffyrdd o leihau allyriadau carbon ac edrych ar sut y gallem weithio tuag at ffyrdd mwy cynaliadwy o fyw. Gan ddefnyddio lluniadu fel gweithgaredd chwareus a hynod ddeniadol, gosodwyd penwythnos y 'The Big Draw' yng nghanol pythefnos o weithgareddau a oedd yn cynnwys arddangosfeydd, sgysiau a thrafodaethau.

Roedd y rhai a gymerodd ran yn cynnwys Y Gaer, Grŵp Colegau Castell-nedd Port Talbot sy'n cynnwys Coleg Bannau Brycheiniog, Penpont Conservation Youth in Action, Tŷ Mawr Lime a osododd arddangosfa yng nghyntedd atriwm Y Gaer, Brownies a Guides Llangynidr, grŵp o fusnesau lleol Brecon Buzz a Theatr Brycheiniog.

Oherwydd effaith y pandemig roedd ymgysylltu ag ysgolion yn heriol, ond ymunodd 3 grŵp ysgol a oedd yn cynnwys 60 o unigolion a gafodd becynnau deunydd unigol i weithio gydag aelodau'r teulu a'u cynnwys. Roedd 5 grŵp gwahanol arall o fyfyrwyr yng Ngholeg Aberhonddu hefyd yn cymryd rhan, gan ymgysylltu ar draws sbectrwm eang o ddiddordebau: Gofal Cymdeithasol, Peirianeg, Chwaraeon a Gwasanaethau Cyhoeddus, Trin Gwallt a Harddwch ac Arlwyio, roedd dau o'r grwpiau hyn yn fyfyrwyr Porth.

Yn ystod penwythnos 'The Big Draw', ymunodd aelodau o Gaffi Atgyweirio Aberhonddu a Men's Shed ochr yn ochr â 10 o artistiaid a gwirfoddolwyr hefyd.

Mae'r prosiect hwn yn cefnogi'r Nodau Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol a ganlyn:

Cymru Gydnerth

Cymru sy'n gyfrifol ar lefel byd-eang

Cymru o gymunedau gydlynus

10) Clwb Ffermwyr Ifanc Brycheiniog - Cadair yr Eisteddfod Grant Cronfa Datblygu Gynaliadwy o £1,600

Yn 2021, roedd Clwb Ffermwyr Ifanc Brycheiniog yn falch iawn o gynnal Eisteddfod CFFl Cymru, gan hyrwyddo treftadaeth, hanes ac amgylchedd Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog drwy'r celfyddydau perfformio a chreadigol. Daeth cyfrifoldeb am ddylunio, creu a chynhyrchu'r gwobrau gan gynnwys y Gadair Farddol ynghlwm â chynnal Eisteddfod y Ffermwyr Ifanc. Cynhaliwyd cystadleuaeth gydag aelodau'r CFFl i ddylunio'r Gadair, a gwnaed y dyluniad buddugol, yn dangos gorwel eiconig Pen y Fan, gan grefftwr lleol o dderw lleol.

“Mae'r Eisteddfod yn cynnig llwyfan heb ei ail i aelodau'r CFFl berfformio a magu hyder yn ogystal â chadw a hyrwyddo diwylliant Cymreig yn ein cymunedau” meddai Marc Williams o Glwb Rygbi Brycheiniog. “Roedd y digwyddiad yn llwyddiant ysgubol ac yn bendant fe roddodd Brycheiniog ar y map yn enwedig gan nad yw'n sir Gymraeg iawn. Dyma'r tro cyntaf i CFFl Brycheiniog gynnal yr Eisteddfod ers 1983, ac maen nhw'n gobeithio peidio ag aros 38 mlynedd arall am yr un nesaf!”

Mae'r prosiect hwn yn cefnogi'r Nodau Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol a ganlyn:

**Cymru o
gymunedau
gydlynus**

**Cymru â diwylliant bywiog
lle mae'r Gymraeg yn
ffynnu**

11) Straeon Aberhonddu Cyfanswm Grant Cronfa Datblygu Gynaliadwy o £2,500 dros ddwy flynedd

Taliad grant yn 2021-22: £1,250

Mae'r prosiect hwn yn dod â sefydliadau, busnesau a gwirfoddolwyr ynghyd i gasglu, codi ymwybyddiaeth a dathlu treftadaeth gyfoethog Aberhonddu a'i bywyd diwylliannol ac artistig. Ei enw sy'n wynebu'r cyhoedd yw 'Straeon Aberhonddu' - a gyrchir trwy borth gwefan dwyieithog sy'n adrodd hanesion hynod ddiddorol y bobl a'r lleoedd yn y dref ac o'i chwmpas - i gyd yn eiddo iddynt ac wedi'u creu ganddynt. Y sefydliad y tu ôl i'r prosiect yw Rhwydwaith Treftadaeth a Diwylliannol Aberhonddu.

Cyn y pandemig Covid, roedd llawer o waith gwerthfawr wedi'i wneud ar gasglu a chyhoeddi straeon yn ddigidol - gan alluogi pobl i rannu a chyfnewid gwybodaeth, hanes a gwybodaeth trwy borth y wefan. Cefnogir gweithgarwch ôl-Covid gan grant Cronfa Datblygu Gynaliadwy, gan ganolbwyntio ar feithrin gallu, cynyddu gweithgarwch hyrwyddo, a datblygu cynllun busnes tair blynedd ar gyfer y rhwydwaith. Mae'r camau gweithredu hyn hefyd yn helpu i gyflawni targedau allweddol yng Nghynllun Tref Aberhonddu. Mae'r cyflawniadau'n cynnwys:

1) Hyfforddi'r Tim Rheoli gwirfoddol i greu, cofnodi a rhannu'r straeon hyn (maent i gyd ar gael ar y wefan) yn Gymraeg a Saesneg:

Cyngerdd Bryn Terfel yn Eglwys Gadeiriol Aberhonddu
Yn y Lhyvyr Hwnn
Llawer o lwybrau i Aberhonddu ar gyfer y Gurka
Maer Benywaidd Cyntaf Cymru
Perfformiad unigol a hyfryd o The Cresset Stone

2) Sicrhau gwasanaeth prifathro Cymraeg wedi ymddeol Ysgol y Bannau fel gwirfoddolwr i gyfieithu ein Straeon Aberhonddu a'n negeseuon cyfryngau cymdeithasol i'r Gymraeg.

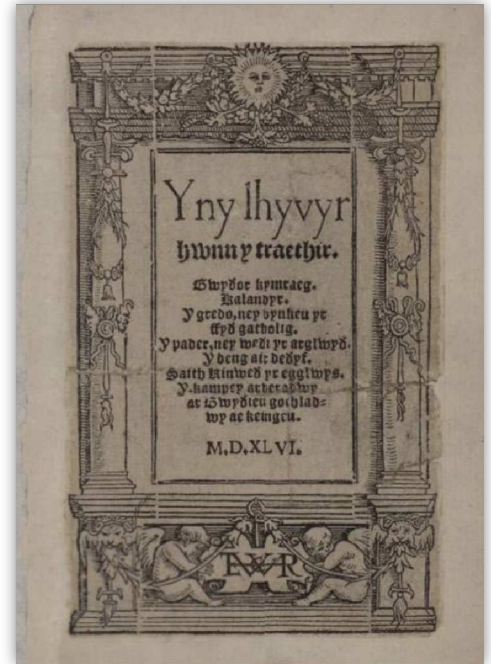
3) Llwyddwyd i godi £10,000 pellach - dyfarniad grant gan Gronfa Dreftadaeth y Loteri Genedlaethol i ddarparu hyfforddiant i wirfoddolwyr, datblygu sgiliau adrodd straeon, a chynnal sesiynau rhwng cymheiriaid i recriwtio a hyfforddi gwirfoddolwyr newydd.

4) Sefydlu data gwaelodlin ar gyfer y gwefannau www.breconstory.wales/cy ac ar gyfer gweithgarwch ar y cyfryngau cymdeithasol cysylltiedig.

Mae'r Swyddog Gwirfoddol ac Arweiniol Elizabeth Jeffreys yn gyffrous ynghylch sut mae'r prosiect yn datblygu: "Byddwn yn parhau i gynyddu a chryfhau cefnogaeth a chydlyniant gwirfoddolwyr, cynyddu cynnwys ein cyfryngau cymdeithasol, ac adeiladu ar yr hyn yr ydym i gyd wedi'i gyflawni hyd yn hyn. Mae ein gwefan yn cynnig cipolwg go iawn ar 'wead' y dref - yr hyn sy'n ei gwneud yn arbennig, yn awr ac oherwydd y straeon sydd wedi llunio ei hanes a'r adeiladau treftadaeth yr ydym mor falch ohonynt."

Mae'r prosiect hwn yn cefnogi'r Nodau Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol a ganlyn:

Cymru Gydnerth	Cymru lewyrchus
Cymru o gymunedau cydlynus	Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu

12) Menter ar gyfer Cadwraeth Natur Cymru (INCC) Cyfanswm y Grant Cronfa Datblygu Gynaliadwy o £8,252 dros ddwy flynedd Taliad grant yn 2021-22: £3,229

Wedi'i sefydlu yn 2018 fel Sefydliad Corfforedig Elusennol, nodau'r INCC yw:

- hyrwyddo cadwraeth, gwarchod a gwella amgylchedd naturiol Cymru
- hyrwyddo addysg y cyhoedd am gadwraeth, gwarchod a gwella amgylchedd naturiol Cymru

Yn dilyn y llwyddiant y 'Prosiect Cysylltiadau Cymunedol' a gefnogwyd gan y Gronfa Datblygu Gynaliadwy blaenorol, roedd y fenter hon yn Nyffryn Aman yn canolbwyntio ar ymgysylltu cymunedol pellach. Cynhaliwyd amrywiaeth o weithgareddau gyda'r nod o hybu dealltwriaeth o'r rhywogaethau yn yr ardal, eu cofnodi a gofalu amdanynt. Prynwyd offer megis trapiau gwlyfnod a chanfodyddion ystumod at ddefnydd hirdymor.

Effeithiwyd yn ddifrifol ar gam cyntaf y prosiect, yn gyffredin â llawer o fentrau cymunedol, gan gyfyngiadau Covid, gyda theithiau cerdded a digwyddiadau gweithgaredd yn cael eu gohirio am y rhan fwyaf o'r flwyddyn gyntaf. Er gwaethaf hynny, parhaodd y gwaith mewn gwahanol ffyrdd. Cynhaliwyd teithiau gyda grwpiau teuluol mewn partneriaeth â llyfrgell Gwaun Cae Gurwen. Cofrestrodd 57 o bobl ar gyfer cylchlythyr y prosiect, gyda phob rhifyn yn ysgogi ymateb da a chwestiynau a sylwadau dros e-bost - darparodd pobl leol eu straeon a'u lluniau eu hunain.

Benthycwyd trapiau gwlyfnod a synwryddion ystumod (a pheccynau hyfforddi) i tua 15 o deuluoedd. Dychwelwyd manylion/ID y rhywogaethau a nodwyd, a gafodd eu cofnodi wedyn a'u cyflwyno i'r Gwasanaeth Gwybodaeth Bioamrywiaeth. Mae gan yr INCC gysylltiadau agos â Chyngor Tref Cwmaman ac mae ganddo broffil uchel yn yr ardal - yn amhrisiadwy o ran hyrwyddo ymgysylltiad. Nawr bod y pecyn wedi'i brynu, gall y prosiect a'r gwaith ymgysylltu barhau.

Fel yr eglura Rob Parry, Prif Weithredwr INCC, "yn ei hanfod roedd y prosiect yn ymwneud â dod â phobl leol ynghyd i chwilio am fywyd gwyllt a'i gofnodi. Fodd bynnag, pan darodd Covid, roedd cyfyngiadau yn golygu ei bod yn amhosibl dod â phobl ynghyd i wneud hyn. Roedd yn rhaid i ni newid y ffordd roedd y prosiect yn cael ei gyflwyno, ac fe wnaethom lwyddo i barhau i wneud llawer o arolygon bywyd gwyllt cymunedol. Roedd y prosiect o fewn y gyllideb, a bu modd i ni weithio gydag ymgynghorwyr ecolegol lleol yn ogystal â phrynu deunyddiau i helpu'r prosiect i gyflawni mwy yn y dyfodol."

Mae'r rhai sy'n cymryd rhan yn y prosiect yn frwdfrydig:

"Mae gwirfoddoli i'r INCC wir wedi agor fy llygaid i foamrywiaeth yn ein hardal leol. Mae wedi bod yn hynod ddiddorol ac yn wefreiddiol, ac edrychaf ymlaen at fod yn rhan o brosiectau'r dyfodol".

"Mae wedi bod yn wych darganfod mwy am y bywyd gwyllt ar ein tir a chael gweld rhywfaint ohono ein hunain trwy arolygon a chamerau bywyd gwyllt. Mae gwybod bod gennym rai o'r dolydd blodau gwyllt mwyaf amrywiol yn Nyffryn Aman wedi bod yn agoriad llygad go iawn ac edrychwn ymlaen at ddarganfod mwy amdanynt, a bywyd gwyllt arall dros y blynyddoedd i ddod".

Mae camau nesaf y prosiect yn syml - parhau i'w wneud eto. Fel y dywed Rob, "nawr mae gennym ni lawer mwy o offer arolygon a mwy o bobl yn y dyffryn â diddordeb mewn bywyd gwyllt, mae'n bwysig ein bod ni'n parhau i fonitro a'n bod ni'n parhau i roi gwybod i bobl pa rywogaethau maen nhw'n rhannu'r dyffryn â nhw."

Mae'r prosiect hwn yn cefnogi'r Nodau Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol a ganlyn:

Cymru Gydnherth	Cymru Fwy Cyfartal
Cymru o gymunedau cydlynus	Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu
Cymru Iachach	

13) Bale Gŵyl Aberhonddu

Grant Cronfa Datblygu Gynaliadwy o £10,400

Ffurfiwyd Bale Gŵyl Aberhonddu (CIO bellach) yn 2019 i lwyfannu bale hyd lawn boblogaidd yn Theatr Brycheiniog gyda cherddorfa fyw yn ystod amseroedd arferol. Mae hyn yn rhoi mynediad i'r gymuned i weld a chymryd rhan mewn dawns a cherddoriaeth o ansawdd uchel nad ydynt fel arall ar gael yn rhanbarthol; helpu i oresgyn tloedi cyfleoedd yng nghefn gwlad Cymru ac adeiladu etifeddiaeth ddiwylliannol newydd yn y Parc Cenedlaethol. Yn y flwyddyn agoriadol, 2019, roedd dros 2,000 o bobl leol naill ai wedi gweld pum perfformiad 'The Nutcracker' (perfformiadau gwerth chweil yn derbyn sylw cenedlaethol gan y beirniaid) neu'n cymryd rhan ar y llwyfan fel dawnsywyr ac actorion, neu du ôl i'r llenni, yn gwneud propiau, gwisgoedd a golygfeydd.

Yn anffodus yn dilyn y fuddugoliaeth hon, golygodd pandemig Covid nad oedd perfformiadau yn bosibl yn 2020, ond ym mis Rhagfyr 2021 (gyda chyfraniad grant Cronfa Datblygu Gynaliadwy) llwyddodd y cwmni i gyflwyno chwe pherfformiad byw o 'Christmas Treats from the Nutcracker' yn y Theatr, a oedd yn cynnwys 15 o ddawnsywyr proffesiynol (10 wedi'u lleoli yng Nghymru a 5 yn wreiddiol o Aberhonddu), 4 prentis o ddawnsywyr a 27 o blant lleol. Rhoddodd tîm ymroddedig o gefnogwyr, unigolion sy'n hebrwng, criwiau cefn llwyfan, gwneuthurwyr gwisgoedd a golygfeydd yn hael o'u hamser a'u harbenigedd i alluogi'r cynhyrchiad hwn i ddigwydd. Rhoddodd Theatr Brycheiniog ofod stiwdio a chymorth technegol a gwerthwyd bron i 1000 o docynnau.

O ystyried heriau'r pandemig yn ystod yr 20 mis blaenorol, gellir ystyried hyn yn gyflawniad gwych. Mae Bale Gŵyl Aberhonddu yn credu ei bod yn hollbwysig i les pobl gadw'r celfyddydau'n fyw, a dangoswyd hyn yn glir gan faint o bobl a wnaeth droi at y celfyddydau yn ystod y cyfnodau clo.

"Wrth i'r llen ddisgyn ar y chweched perfformiad a'r olaf ar 19 Rhagfyr, roedd y teimlad llethol ymhlith y cast, y criw, y plant a'r tîm gweinyddol yn rhyddhad!" meddai'r Cyfarwyddwr Artistig Catherine Sinnadurai, "rhyddhad ein bod wedi trafod rhwystrau di-rif i ddod â bale byw yn ôl i brif llwyfan Theatr Brycheiniog eto ar ôl absenoldeb 2 flynedd dan orfodaeth Covid. Mae'n wych gwybod bod y Gronfa Datblygu Gynaliadwy a chyllidwyr eraill yn cydnabod gwerth ein gwaith i bobl Aberhonddu a'r cyffiniau a'r incwm a'r diddordeb ychwanegol y mae ein cynyrchiadau yn eu rhoi i'n tref."

Roedd aelodau'r gynulleidfa wrth eu bodd ac yn werthfawrogol hefyd:

"Roeddem am ysgrifennu i ddweud pa mor wych oedd y profiad cyfan o "Christmas Treats from the Nutcracker". Fe'i gwelsom ddwywaith ac yn meddwl ei fod yn wirioneddol hudolus."

"Wedi gweld y noson agoriadol neithiwr, roedd yn anhygoel."

"Wel, am bleser llwyr. Noson ddyrchafol wych yn gwyllo dawnsywyr mor dalentog. Diolch yn fawr, Bale Gŵyl Aberhonddu."

"Am fuddugoliaeth Dydw i ddim yn gwybod ble i ddechrau a gwybod yr heriau a'r datrys problemau yr ydych wedi gorfod ei wneud - cefais fy synnu!! Roeddwn i'n hoff iawn o'r ffordd y gwnaethoch chi raglennu'r noson, roeddwn i'n teimlo mor falch o Fale Gŵyl Aberhonddu."

Mae cynhyrchiad graddfa lawn o 'The Nutcracker' wedi'i drefnu i gael ei ddangos yn Theatr Brycheiniog ym mis Rhagfyr 2022.

Mae'r prosiect hwn yn cefnogi'r Nodau Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol a ganlyn:

Cymru lewyrchus	Cymru Fwy Cyfartal	Cymru Iachach
Cymru o gymunedau cydlynus	Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu	

14) Becws Pobl

Grant Cronfa Datblygu Gynaliadwy o £1,941

Mae Pobl yn fecws crefftus newydd wedi'i leoli ym Melin Talgarth, yn pobi o ddydd Mawrth i ddydd Sadwrn - yn cyflenwi bara a chacennau ffres i'r caffi ac yn eu gwerthu i'r cyhoedd.

Cefnogodd grant Cronfa Datblygu Gynaliadwy i brynu offer hanfodol i alluogi'r busnes i lansio'n llwyddiannus, gan bobî ar raddfa o'r cychwyn cyntaf.

Gwnaeth hyn wahaniaeth mawr i'r pobyddion Alex ac Evan - "roeddem yn gallu prynu'r holl bethau yr oedd eu hangen arnom i ni allu dechrau arni. Yn gyflym iawn - yn llawer cyflymach nag a ragwelwyd - rydym wedi ennill dilynwyr ffyddlon sy'n ymddangos fel pe baent yn mwynhau'r cynhyrchion yr ydym yn eu gwneud yn fawr. Mae'r ddau ohonom yn gweithio'n llawn amser yn y becws, yn datblygu ein dewis o gynnyrch, ac rydym yn helpu i gefnogi busnesau lleol eraill trwy ein rhwydwaith cyflenwi."

Mae'r prosiect hwn yn cefnogi'r Nodau Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol a ganlyn:

Cymru Gydnerth

Cymru lewyrchus

Cymru o gymunedau cydlynus

15) Gwasanaethu Cychod ar Gamlas Mynwy ac Aberhonddu

Grant Cronfa Datblygu Gynaliadwy o £3,000 yn 2020-21 (Wedi'i gynnwys yn adroddiad eleni gan nad oedd hyfforddiant Ian Cooper wedi'i gwblhau eto)

Mae'r 500+ o gychod sy'n weithredol ar Gamlas odidog Sir Fynwy ac Aberhonddu, sy'n gwau ei ffordd drwy'r Parc Cenedlaethol, yn dod ag incwm y mae mawr ei angen i fusnesau a chymunedau lleol. Mae'n ofynnol yn ôl y gyfraith i bob cwch fod â thystysgrif diogelwch cyfredol, felly mae galw mawr am wasanaethau arholwyr cwbl gymwys.

Fodd bynnag, prin yw'r arholwyr - dim ond dau gant a hanner o ymarferwyr cwbl gymwys sydd yn y DU ac ychydig o bobl sy'n dilyn yr hyfforddiant heriol. Pan oedd yr unig un yn ne Cymru i fod i ymddeol, roedd angen cynllun wrth gefn. Yn ffodus, roedd Ian Cooper, sy'n hunangyflogedig eisoes yn gweithredu gwasanaeth atgyweirio lleol, a chamodd ymlaen. Cefnogodd y grant Cronfa Datblygu Gynaliadwy hyfforddiant Ian, gan helpu i gadw holl gychod Môn a Brec ar daith a'i fusnes i ffynnu!

Mae'r prosiect hwn yn cefnogi'r Nodau Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol a ganlyn:

Cymru Gydnerth

Cymru lewyrchus

16) Grŵp Coetir Llangatwg

Cyfanswm y Grant cronfa datblygu gynaliadwy o £7,000 dros ddwy flynedd

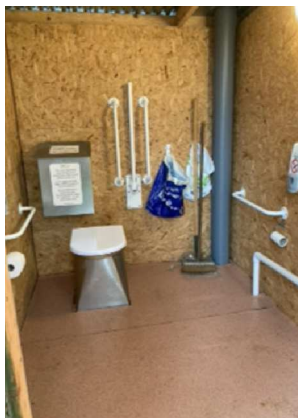
Taliad grant yn 2021-22: £5,694

Mae'r Grŵp Coetiroedd yn prydlesu ei safle gan yr Ymddiriedolaeth Camlesi ac Afonydd ac mae ei wirfoddolwyr wedi bod yn gweithio i greu gwell mynediad i'r safle a darparu cyfleusterau toiled compost hygyrch. Mae'r angen am y rhain wedi bod yn tyfu nawr bod cymaint o wahanol grwpiau yn cymryd rhan mewn sesiynau grŵp trwy'r dydd, gan gynnwys y Gymdeithas Alzheimer (derbyniodd gwirfoddolwyr hyfforddiant i helpu i ddod yn gyfeillgar i ddementia), Ysgol Goedwig, MIND a Choetirwyr Cymunedol Llangatwg - 'clw' wedi'i anelu at wirfoddolwyr iau rhwng 5 ac 16 oed.

Er i'r prosiect gael ei ohirio oherwydd y pandemig, mae'r Grŵp yn ffynnu ac yn ehangu ei weithgareddau. Mae'r gwaith sydd ar y gweill ar hyn o bryd yn cynnwys gwerthu tanwydd pren cynaliadwy a siarcol, datblygu Crefft Goed Wyrdd, datblygu Banc Tanwydd gan gefnogi Banciau Bwyd Lleol, galluogi mwy o oedolion bregus i ymgysylltu â gweithgareddau awyr agored er lles, monitro a chofnodi newidiadau tymhorol mewn fflora a ffawna - wrth fod mor gynhwysol â phosibl ar yr un pryd, gan ddarparu gweithgareddau egniol da a lle diogel i bawb.

Dywed Jackie Charlton, Cadeirydd, "rydym yn arbennig o falch o'r ffordd y mae'r gwirfoddolwyr wedi dal ati gyda ni yn enwedig y merched a gafodd addewid am doiled compost beth amser yn ôl. Mae pawb wedi cyd-dynnu i wneud y gwaith. Yn ogystal, mae nifer ein gwirfoddolwyr wedi cynyddu gan ein galluogi i gyflawni llawer mwy yn wythnosol gyda thua 15 o wirfoddolwyr, yn ddynion a merched yn dod yn rheolaidd. Mae'r dyfodol yn edrych yn dda iawn."

Mae'r prosiect hwn yn cefnogi'r Nodau Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol a ganlyn:

Cymru Fwy Cyfartal

Cymru Iachach

Cymru o gymunedau cydlynus

17) Cynllun Prentisiaeth Tywyswyr Amgueddfeydd – Big Pit

Cyfanswm y Grant cronfa datblygu gynaliadwy o £67,684 dros 4 blynedd

Taliad Grant a wnaed yn 2021-22: £11,281

Roedd y cyllid i fod i ddod i ben yn 2020/21, ond bu'r amgueddfa ar gau oherwydd Covid am y rhan fwyaf o'r amser hwnnw. Dygwyd y balans o £11,281 ymlaen i 2021/22 er mwyn gallu cwblhau'r rhaglen fel y cynlluniwyd.

Roedd y cymorth grant nid yn unig yn galluogi'r recriwtiaid cychwynnol Lee ac Emma i gwblhau'r holl hyfforddiant angenrheidiol i fod yn dywyswyr mwyngloddio ac ymuno â'r tîm staff ond arweiniodd at greu saith prentisiaeth crefft mwyngloddio pellach. Mae hyn wedi bod yn rhan hanfodol o gynllun olyniaeth staff Big Pit - gan gefnogi ei gynaliadwyedd hirdymor.

Mae'r prosiect hwn yn cefnogi'r Nodau Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol a ganlyn:

Cymru lewyrchus	Cymru sy'n fwy cyfartal
Cymru Gydnerth	Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu

18) Ymddiriedolaeth Camlesi ac Afonydd – Mynediad i Bawb i Lanfa Goetre

Grant cronfa datblygu gynaliadwy o £11,100

Cefnogodd y grant hwn y gwaith o baratoi adroddiadau astudiaeth ragarweiniol hanfodol (arolygon ecolegol, coedyddiaeth a geodechnegol ac ati), cyn i waith ddechrau i greu ramp mynediad pob gallu ar y safle poblogaidd hwn. Sicrhawyd cyllid cyfalaf ar gyfer y gwaith adeiladu.

Er bod yr adroddiadau wedi'u cwblhau, mae'r prosiect bellach yn anffodus wedi'i atal am gyfnod amhenodol o ganlyniad i'r cynnydd sylweddol ym mhris deunyddiau a chostau adeiladu, a rhagwelir y bydd cynnydd serth pellach. Penderfynodd yr Ymddiriedolaeth Camlesi ac Afonydd fod y risgiau o achosi diffyg ariannol yn ormod. Mae'r mater hwn yn debygol o effeithio ar lawer o brosiectau yn y flwyddyn i ddod.

Effeithlonrwydd Ynni mewn Adeiladau Cymunedol

Mae'r prosiectau hyn yn cefnogi'r Nodau Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol a ganlyn:

Cymru lewyrchus	Cymru Gydnerth
Cymru o gymunedau cydlynus	Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang
Cymru Iachach	

19) a 20) Asiantaeth Ynni Hafren Gwy a'r Cymoedd Gwyrdd

Grant cronfa datblygu gynaliadwy £5,500

Grant cronfa datblygu gynaliadwy o £2,000

Archwiliadau Ynni

Rhyngddynt, cynhaliodd Asiantaeth Ynni Hafren Gwy a'r Cymoedd Gwyrdd CIC 20 o archwiliadau ynni adeiladau cymunedol yn ystod y flwyddyn, gan gefnogi darpariaeth effeithiol y Gronfa Effeithlonrwydd Ynni. Roedd y gwaith a wnaed yn cynnwys:

- darparu gweithdy ar-lein ar gyfer rheolwyr adeiladu
- dadansoddiadau o'r galw cyfredol am ynni yn seiliedig ar ddata bil
- gan ennill dealltwriaeth o ran sut mae'r adeilad yn cael ei ddefnyddio
- asesu ffabrig yr adeilad i nodi ffynonellau colli gwres
- asesu systemau gwresogi a dŵr poeth i nodi effeithlonrwydd a gwelliannau gweithredol
- asesiad o systemau goleuo a rheolaethau i nodi gwelliannau effeithlonrwydd
- asesiad o offer cegin a nwyddau trydanol eraill
- trosolwg o ddewisiadau posibl ar gyfer cynhyrchu ynni adnewyddadwy
- nodi prosesau rheoli adeiladau i wella cynlluniau gweithredu/gweithredu effeithlonrwydd ynni heb gost
- eitemau cost isel ac eitemau costau cyfalaf, arweiniad cyffredinol ar wneud y gwelliannau arfaethedig

Gyda'u hadroddiadau archwilio, roedd grwpiau cymunedol yn gallu gweithio ar geisiadau i'r rhaglen Effeithlonrwydd Ynni i weithredu mesurau blaenoriaeth a argymhellir.

21) Eglwys Sant Catwg, Llangatwg

Grant cronfa datblygu gynaliadwy £1,013

Sefydlwyd eglwys Sant Catwg ar ddechrau'r chweched ganrif ond mae rhan hynaf yr adeilad presennol, y Tŵr, yn dyddio o'r ddeuddegfed ganrif. Am y 10 mlynedd diwethaf mae'r eglwys wedi bod yn gweithio'n galed i leihau ei hôl troed carbon, ac i hybu bioamrywiaeth a gofal am yr amgylchedd – gan reoli'r fynwent yn ecolegol. Maent wedi cymryd rhan weithredol ym mhrosiect Eglwys Eco A Rocha ac wedi ennill Gwobr Efydd yn ddiweddar.

Cyfrannodd y grant at osod ffitiadau golau a bylbiau LED newydd, yn unol ag argymhelliad archwiliad ynni – gan leihau costau ynni a'r defnydd o danwydd ffosil. Cyflogwyd trydanwr lleol i wneud y gwaith.

22) Neuadd Bentref Glangrwyney

Grant cronfa datblygu gynaliadwy o £2,000

Yn dilyn ymarfer ymgynghori cymunedol helaeth, mae gwaith uwchraddio mawr ar y gweill yn y Neuadd hon, felly roedd amseriad archwiliad ynni a gynhaliwyd gan Asiantaeth Ynni Hafren Gwy yn wych. Roedd yr adroddiad yn nodi diffyg sylweddol yn y to yn ardal y brif neuadd – y brif flaenoriaeth ar gyfer gweithredu. Mae 170mm o gwilt inswleiddio Rockwool Flexi ac YBS Superquilt wedi'u gosod gan gcontractwyr sydd eisoes ar y safle.

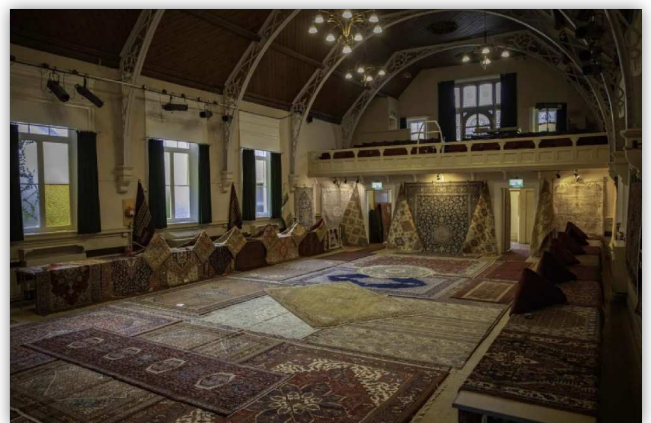
“Bydd inswleiddio'r to yn gwneud gwahaniaeth mawr o ran effeithlonrwydd ynni pan fyddwn yn ail-agor yn y pen draw. Roedd yr archwiliad ynni a ysgogodd y gwaith hwn yn ddefnyddiol iawn a byddwn yn gweithio i roi mwy o'r argymhellion ar waith. Mae adroddiad yr archwiliad yn cynnwys llawer o awgrymiadau ymarferol syml yn seiliedig ar brofiad, data da a gwyddoniaeth gadarn - er enghraifft, mae'r lefelau tymheredd a awgrymir ar gyfer gwahanol rannau o'r neuadd ar gyfer proffil oedran gwahanol y defnyddwyr, yn bethau sy'n hawdd eu gweithredu, ac rwy'n meddwl yn synnu llawer o reolwyr lleyg, rheolwyr gwirfoddolwyr fel ein un ni.”

23) Neuadd Clarence, Crucywel

Grant cronfa datblygu gynaliadwy o £3,740

Wedi'i adeiladu ym 1890 am £2,500, mae Neuadd Clarence Crucywel wedi bod yn gartref i ddathliadau tref, digwyddiadau teulu, digwyddiadau diwylliannol, cyfarfodydd, ffeiriau masnach a gwerthiant ers dros ganrif. Gosodwyd y garreg sylfaen gan y Tywysog Albert, Dug Clarence ac Avondale ac wŷr y Frenhines Fictoria. Ar y pryd dywedodd nad oedd dim wedi cyfrannu mwy at les diwylliannol y genedl nag adeiladu Neuaddau cyhoeddus. Codwyd arian i'r Neuadd drwy werthu cyfranddaliadau am £1. Y bwriad oedd ei ddefnyddio fel man cyfarfod cyhoeddus a neuadd ymarfer ar gyfer Gwirfoddolwyr y fyddin leol, a oedd yn storio eu harfau yn nhŷ'r gofalwr drws nesaf.

Mae'r Neuadd yn cael ei rhedeg gan dîm o Ymddiriedolwyr lleol, i gyd yn dod â chyfoeth o brofiad a brwdfrydedd. Fel rhan o brosiect uwchraddio mawr, nodwyd bod angen drysau cefn newydd ar fyrder - nid yn unig eu bod yn rhy fach ar gyfer golygfeydd a chelfi, ond roeddent hefyd mewn cyflwr gwael, yn aneffeithlon o ran ynni ac yn berygl diogelwch. Cyfrannodd grant y Gronfa Datblygu Gynaliadwy at osod drysau newydd, a fydd yn helpu i leihau'r defnydd o ynni a chostau rhedeg.

24) Siop Llangors

Grant cronfa datblygu gynaliadwy o £3,000

Bu i'r siop olaf yn Llangors gau yn 2005 ac ar ôl meddwl sawl gwaith yn 2019 penderfynodd tîm bach o wirfoddolwyr fod angen gwneud rhywbeth yn ei gylch. Cadarnhaodd arolwg o drigolion pentrefi ac aneddiadau'r gymuned o amgylch Llyn Llangors y byddai siop gyfleustra lleol â stoc dda yn rhoi cyfle i'w groesawu i leihau teithio ar y ffyrdd yn sylweddol ar gyfer siopa a bod yn ffocws cymunedol i bob oed.

Lluniodd Pwyllgor Llywio gynlluniau i adeiladu'r siop gan ddefnyddio dau gaban symudol ar y maes chwarae gwag wrth ymyl y Ganolfan Ieuenctid a Chymunedol ym mhentref Llangors. Sicrhawyd caniatâd cynllunio ac adeiladu ar gyfer y cynnig a gwnaethant gais llwyddiannus am y grantiau niferus yr oedd eu hangen ar gyfer y gwaith, gydag arian ychwanegol yn cael ei greu drwy werthu cyfranddaliadau yn y busnes i bobl leol. Roedd y gronfa datblygu gynaliadwy yn falch o ddyfarnu cyllid ar gyfer inswleiddio to siopau - gan helpu i leihau costau ynni a'r defnydd o danwydd ffosil.

Cwblhawyd y gwaith o adeiladu'r siop a'r caffi ym mis Hydref 2021, a chroesawodd ei siopwyr cyntaf ar 17 Tachwedd. Mae'r siop yn cyflogi Rheolwr profiadol a Dirprwy Reolwr gyda phob swydd arall yn cael ei gyflawni gan dîm brwdfrydig o wirfoddolwyr. Mae'r siop yn cael ei rheoli gan Gymdeithas Budd Cymunedol, gyda'r cyfranddalwyr yn berchen ar y busnes, yn ethol y Pwyllgor Rheoli ac yn dylanwadu ar sawl agwedd ar sut mae'n cael ei redeg.

25) Canolfan Ieuenctid a Chymuned Llangors

Grant cronfa datblygu gynaliadwy o £840

Mae'r Ganolfan yn ganolbwynt ar gyfer anghenion addysgol a hamdden cymuned Llangors a'r ardal ehangach, mae'r ganolfan yn hawdd ei defnyddio ac yn agored i bob grŵp ac unigolyn. Fe'i defnyddir yn rheolaidd fel Swyddfa Bost, gan amrywiaeth o grwpiau sydd â diddordeb, ar gyfer digwyddiadau cymdeithasol ac i gynnal diwrnodau croeso i ffoaduriaid. Cyfrannodd y grant at y gost o adnewyddu chwe ffenestr fawr â gwydr dwbl - roedd pob un wedi niwlio a chwythu, gan leihau eu heffeithiolrwydd a'u heffeithlonrwydd ynni yn fawr. Bydd y gwaith yn helpu i leihau anghenion a chostau gwresogi a lleihau'r defnydd o danwydd ffosil. Contractwr gwydr lleol wnaeth y gwaith.

Treftadaeth Adeiledig

Mae'r prosiectau hyn yn cefnogi'r Nodau Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol a ganlyn:

Cymru lewyrchus	Cymru Gydnerth
Cymru o gymunedau cydlynus	Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu

26) Clwb Rygbi Aberhonddu

Grant cronfa datblygu gynaliadwy o £5,000

Mae Clwb Rygbi Aberhonddu yn un o'r 11 clwb a sefydlodd Undeb Rygbi Cymru, a ffurfiwyd ym 1881 yng Ngwesty Castell Nedd. Symudodd y Clwb i'w gartref presennol, sef yr hen Blue Boar Inn ar The Watton, ym 1993. Mae'n gyfleuster poblogaidd a hoffus iawn, yn ganolbwynt i ystod eang o sefydliadau cymunedol yn y dref.

Cyfrannodd grant cronfa datblygu gynaliadwy at gost gosod llechi naturiol yn lle to a oedd yn methu'r adeilad rhestredig Gradd II o'r deunawfed ganrif. Mae'r adeilad yn cadw llawer o'i gymeriad hanesyddol, gyda gwerth grŵp ochr yn ochr ag adeiladau cyfagos. Contractwr lleol wnaeth y gwaith, gan ddiogelu'r adeilad am flynyddoedd i ddod.

27) Siop Evans & Wilkins, Aberhonddu

Grant cronfa datblygu gynaliadwy o £2,000

Mae Evans & Wilkins yn fusnes dillad teuluol sydd wedi hen ennill ei blwyf mewn adeilad amlwg yn Bulwark Aberhonddu. Cyfrannodd grant treftadaeth adeiledig at gost o baentio ac atgyweirio blaen y siop - uwchraddio adeilad o bwys yng nghanol y dref a chyfrannu at gyflawni'r camau gweithredu a nodir yng Nghynllun Tref Aberhonddu - Aberhonddu 20:20 - Ein Tref, Ein Dyfodol - Adran 3: Manwerthu a Marchnad.

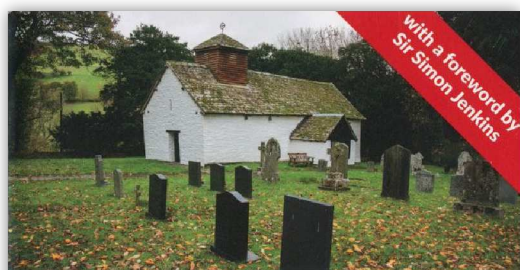
28) Dehongliad Treftadaeth Ystradgynlais - Cymdeithas Treftadaeth ac Iaith Cylch Ystradgynlais: Grant cronfa datblygu gynaliadwy £850

Cyfrannodd y grant at ddatblygu a gosod panel dehongli ym Mharc y Coroni, Ystradgynlais, yn canolbwyntio ar arwyddocâd hanesyddol y Parc ac yn ategu'r pedwar panel a godwyd eisoes yn yr ardal. Gyda'i gilydd, maent yn creu llwybr treftadaeth gyfoethog ar gyfer Ystradgynlais a phentrefi dibynnol Cwmtwrch Uchaf ac Isaf, Glanrhyd, Cwmgiedd, Penrhos ac Abercraf.

Mae'r Gymdeithas yn grŵp cymunedol sydd wedi'i hen sefydlu ac sy'n cael ei werthfawrogi'n fawr, sy'n gweithio i hyrwyddo hanes a diwylliant hynod ddiddorol Cwm Tawe Uchaf. Dywedodd yr aelod o'r gymdeithas, John Owens, "mae ein gwaith ar brosiectau hyd yma wedi cael ei werthfawrogi gan aelodau o'r gymuned ac rydym wedi derbyn nifer o sylwadau cadarnhaol."

29) Eglwysi Hynod Ger Y Gelli Gandryll Grant cronfa datblygu gynaliadwy £508

REMARKABLE CHURCHES
NEAR HAY-ON-WYE
EGLWYSI SYLWEDDOL
GER Y GELLI

Llafur cariad gan aelodau Cyngor Eglwysi Plwyf Bochrwyd yw'r llyfryn sydd wedi'i gyflwyno'n hyfryd. Wedi'i anelu at ymwelwyr a thrigolion fel ei gilydd, mae'r llyfryn yn cynnwys y 23 o eglwysi a chapeli bach gorau o fewn 15 milltir i'r Gelli Gandryll, gan ganolbwyntio ar agweddau pensaernïol a hanesyddol. Mae pedwar ohonynt ym Mharc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog - Llanelieu, Capel y Ffin, Pen Yr Heol a chapel Capel y Ffin, felly roedd cyfraniad y gronfa datblygu gynaliadwy yn gymesur.

Trawsnewidiodd gwaith ffotograffydd proffesiynol y testunau moel a ymchwiliwyd yn fanwl gan wirfoddolwyr, ac ymddengys bod organydd eglwys Bochrwyd yn ddylunyd gwyd ac yn arbenigwr meddalwedd a bu'n gyfrifol am osodiad y llyfryn. Mae copiau yn cael eu gwerthu am £7.50, a bydd yr incwm a gynhyrchir yn cael ei ddefnyddio i adeiladu cegin fach a thoiled hygyrch yn eglwys Bochrwyd. Bydd unrhyw arian sy'n weddill yn cael ei ddosbarthu rhwng yr adeiladau dan sylw.

Lansiwyd y llyfryn ym mis Mehefin 2022 ar lwyfan Starlight Gŵyl y Gelli, i gynulleidfa orlawn.

30) Bull's Head, Aberhonddu Cyfanswm y Grant cronfa datblygu gynaliadwy o £5,000 dros 2 flynedd Taliad grant yn 2021-22: £2,841

Wedi'i adeiladu ar ddechrau'r 19eg ganrif, mae Gwesty'r Bulls Head, sy'n adeilad rhestredig Gradd II, yn adeilad tri llawr amlwg ar gornel Bryn y Priordy a'r Struet, ger Pont y Priordy dros Afon Honddu. Mae wedi'i nodi a'i enwi fel y Bull's Head Inn ar Fap Tref Aberhonddu 1834. Hyd nes iddi gau rai blynyddoedd yn ôl, roedd yn un o dafarndai nodedig y dref ac mae'n dal i gadw llawer o gymeriad gwreiddiol, er ei fod wedi dirywio yn y blynyddoedd diwethaf.

Mae'r perchennog yn gweithio i adfer yr adeilad i'w hen ogoniant a'i gadw fel tafarn gyda llety uwchben. Bydd llechi Cymreig wedi'u hadfer yn cael eu gosod yn lle'r to, bydd y ffenestri codi gwreiddiol yn cael eu trwsio, a bydd y waliau allanol a'r gwaith coed yn cael eu hail-baentio.